

POSUDEK NA BAKALÁŘSKOU PRÁCI

autor práce: Jaroslav Zuckerstein
téma práce: Příčiny a možné důsledky konce exkluzivity amerického dolaru na ropných trzích
autor posudku: PhDr. et Mgr. Kryštof Kozák, PhD., Institut mezinárodních studií, FSV UK
datum: 5. června 2011

Předložená práce Jaroslava Zuckersteina se zabývá kontroverzní otázkou dominantní role dolaru na ropných trzích. Na začátku práce autor nastiňuje základní momenty z historického vývoje, který vysvětluje, proč se stal dolar klíčovou měnou v obchodech s ropou. Vysvětluje také hlavní principy recyklace petrodolarů včetně jejich výhodnosti pro postavení Spojených států. V další kapitole jsou zpracovány možnosti alternativních měn pro obchodování s ropou. Následuje sekce věnovaná specificky Íránu a jeho snahám zavést ropnou burzu s alternativní měnou. Poté autor zmiňuje ještě případ Ruska a jeho plány v oblasti obchodování s energiemi. V závěru autor dochází k tomu, že by se americká ekonomika měla odpoutat od své závislosti na petrodolarech, která je z dlouhodobějšího hlediska neudržitelná.

Celkově je práce spíše kritickou analýzou aktuálního komplexního problému. Z metodologického hlediska by práci prospěl větší a podrobnější důraz na jedno ze zmiňovaných témat, které mohlo být rozebráno do větších detailů, včetně vypořádání se s odlišnými argumenty. Práce se snaží o celkový pohled, což není nutně na škodu, nicméně při daném omezeném rozsahu nutně někdy zůstává příliš na povrchu, respektive dochází k příliš rychlým závěrům. Kapitoly věnované Íránu či Rusku pak působí v porovnání s celkem spíše nesourodě, respektive mohly být rozpracovány do samostatné práce. Z hlediska celkového zaměření by práce měla obsahovat obsáhlejší vysvětlení samotného principu recyklace petrodolarů, které je pro další úvahy stěžejní, nicméně je představeno poněkud zjednodušeně.

Z obsahového hlediska si práce pokládá zajímavou a relevantní otázkou a přináší inovativní pohled na svět mezinárodní politiky. V některých místech je však poplatná spíše sekundárním pramenům, o jejichž nezávislosti či objektivnosti mohou vzniknout určité pochybnosti. To samo o sobě nemusí být nutně problém, nicméně autor akademického textu by si měl být těchto omezení vědom a případné námitky reflektovat v sekci věnované kritickému zkoumání literatury. Práce obsahuje větší množství tvrzení, které jsou dnes považována za poměrně kontroverzní či nestandardní. Určitá intelektuální odvaha uvažovat o problémech mezinárodní politiky jiným způsobem je chvályhodná, nicméně musí být podpořena o to důkladnější analýzou dostupných pramenů. Na příkladu autorem doloženého protokolu ze setkání skupiny Bilderberg, která je opředena mnoha mýty konspiračních teoretiků, je ale vidět, že se to autorovi ne vždy daří. Jeho tvrzení totiž neodpovídá uvedenému úryvku z dokumentu, respektive jde nad jeho rámec.

V částech o historii petrodolaru se to autorovi poměrně daří, neboť je opřena a kvalitní sekundární literaturu, v navazujících kapitolách je to pak problematičtější. Například tvrzení, že ropné šoky byly naplánovány v podstatě proto, aby se zhodnotily investice ropných společností není dostatečně podloženo, respektive autor pak pomlčí o urputné snaze americké administrativy ceny ropy snížit. Z hlediska cílů práce by autor měl lépe vysvětlit, proč je zavedení ropné burzy v jiné měně tak obtížné, respektive proč nemůže řada států vyvážejících ropu přijímat rovnou euro či jen.

Obecně by v práci bylo třeba důkladněji oddělovat pozice americké vlády a ropných společností, neboť to může i nemusí být to samé. Tvrzení, že americká vláda si tiskne dolary, za které si nakupuje ropu, je i z tohoto důvodu příliš zjednodušující. Celkově se dá říci, že autor zaměřuje naši pozornost na oblast mezinárodní politiky, která není v médiích dostatečně reflektovaná, a z tohoto pohledu je práce přínosná. Autor však často zachází bez řádného odůvodnění příliš daleko, a považuje spory ohledně budoucí petroměny za určující pro běh mezinárodní politiky. Tím nutně upozaduje další faktory jako je role Izraele v americké blízkovýchodní politice, kontrola samotných zdrojů ropy (případ Jukosu směřuje spíše tímto směrem) či provázanost světové ekonomiky.

Práce je po formální stránce na poměrně dobré úrovni. Autor píše srozumitelně, se stylistikou nemá výraznější problémy. Odkazy jsou zpracovány odpovídajícím způsobem, i když je na nich patrná určitá selektivnost, a některé části jsou opřeny pouze o jednu publikaci. Kritika literatury mohla být obsáhlejší a komplexnější i z hlediska důsledků práce.

Celkově se jedná o bakalářskou práci na nekonvenční téma, která přináší řadu nových kritických pohledů. Autorova práce se zdroji i poněkud nepřehledná metodologie však zabraňují naplnění ambiciózního cíle projektu. V několika ohledech práce i kvůli omezenému rozsahu zůstává příliš na povrchu komplexního problému a nereflektuje další důležité aspekty daného problému, které jsou pouze naznačené. Práce tohoto typu je obtížné hodnotit, za inovativní a kritický přístup přinášející nové pohledy bych navrhoval známku výborně, za technické zpracování a práci ze zdroji pak dobře. Práce rámcově splňuje formální a technické požadavky kladené na bakalářskou práci, proto ji doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení **velmi dobře**.

Při obhajobě navrhuji položit následující otázky: Jaký je podle autora vztah mezi americkou vládou a největšími ropnými společnostmi? Jaké jsou největší specifické překážky zavedení ropné burzy v euro či jiné měně? Proč došlo v 80. letech k výraznému a dlouhodobému snížení ceny ropy? Pokud je systém petrodolarů pro USA tak výhodný, a podle autora záměrně budovaný, jakým způsobem si jeho autoři představovali řešení otázky narůstajícího astronomického zadlužení země, které v jeho důsledku nevyhnutelně vzniká?